

tábory lovců a sběračů pozdního paleolitu, či mezolitu. Ačkoli lokality v Polné patří už do povodí Sázavy, resp. Labe, zdá se, že jsou minimálně surovinovým spektrem a morfologií artefaktů spojeny s lokalitami kolem horního toku Jihlavy, které leží až za rozvodím Sázavy. Největší zastoupení rohovce typu Krumlovský les v kolekcích z Polné ukazuje, že směrem k Jihlavě (na jejímž pravém břehu o cca 70 km vzdušnou čarou dále lze surovinu získat) byl pro předneolitické obyvatelé Polné výchoz suroviny nejdostupnější. Ke zvláštnímu postavení suroviny od Krumlovského lesa v kolekcích z Polné ukazují ostatně i intenzivně obroušené či otlučené hrany jedenácti nalezených jader. Nemůžeme zřejmě zcela vyloučit souvislost předneolitického osídlení Polné se zaznamenanou těžbou rohovců v Krumlovském lese právě v období mezolitu (Oliva 2022). Popsané nálezy z Polné z pozdního paleolitu, či mezolitu by mohly změnit názor na neprůchodnost Českomoravské vrchoviny v pravěku. Je možné, že skrze katastr Polné probíhala jedna z přirozených cest z Moravy do Čech (a naopak) již na sklonku paleolitu (ostatně ve středověku skrze Polnou vedla významná Haberská stezka).

Poděkování: doc. Martin Oliva (Moravské zemské muzeum), Petr Škrdla (Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.), Jaroslav Bartík (Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.).

Literatura

Eigner, J., Bartík, J., Petr, L. 2015: Předneolitické osídlení horního Pohlaví – K nálezovému potenciálu Českomoravské vrchoviny. *Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales* C(1), 33–95.

Oliva, M. 2022: *Těžební krajinou předků*. Brno: Moravské zemské muzeum.

Summary

Two sites with stone tools were discovered in Polná (Jihlava District) in 2019. These sites, dated to the Late Paleolithic or Mesolithic periods, suggest the presence of hunter-gatherer groups. The tools were made of diverse raw materials, mainly cherts from the Krumlovský les and Bavaria (Fig. 23). From the technological perspective, the sites align with pre-Neolithic sites near the River Jihlava basin. This finding may indicate that the road connecting Bohemia and Moravia (or the Danube and Elbe) passed through Polná as early as the Late Paleolithic or Mesolithic periods.

Martin Švec, Jan Krása

Prusy-Boškůvky (k. ú. Boškůvky, okr. Vyškov) „Na Klučích“; kóta 321 m.

Mladý paleolit. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: 1 ks dočasně u nálezce, ostatní v Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos.

Lokalizace: WGS-84: 49.2485269N, 17.0671072E

V zimě 2022 byla autorem zprávy na základě topografie s pomocí programu Analýza výškopisu (<https://ags.cuzk.cz/av/>) vytipována v rámci vyhledávání nových poloh diluviálního osídlení Litenčické pahorkatiny kóta 321 m, na katastru místní části Boškůvky v polní trati „Na Klučích“. Poloha se jeví jako perspektivní možnost pro paleolitické osídlení kultury aurignacien.

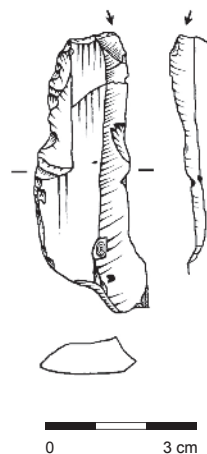
Dne 6. 4. 2022 zde pisatel provedl první průzkum, při němž bylo nalezeno 21 kusů paleolitických artefaktů. Následná pochůzka na podzim téhož roku přinesla dalších osm kusů. V surovinovém spektru výrazně převažuje rohovec typu

Troubky-Zdislavice, pěti kusy je zastoupen silicit glacienních sedimentů (SGS) a třemi kusy rohovec typu Krumlovský les. Úštěpy vysoce převažují nad dvěma čepelemi. Z formálních nástrojů se vyskytlo pouze rydlo na čepeli ze SGS (obr. 24).

Domnívám se, že tato malá satelitní lokalita souvisí se stanicí Orlovice I – Lysá hora, která se nachází 1 km východním směrem v dominantní poloze na severním výběžku Žešova, a v současnosti je již těžbou šterkopísku z větší části zničena.

Literatura

Neuveveno.

Obr. 24. Prusy-Boškůvky. Rydlo. Kresba P. Šmacha.

Fig. 24. Prusy-Boškůvky. Burin. Drawing by P. Šmacha.

Summary

In 2022, a total of 29 Paleolithic artefacts were collected during surface surveys in ‘Na Klučích’ field (Bošůvky cadastral area, Vyškov District) at an elevation of 321 m. The predominant raw material in the assemblage is Troubky-Zdislavice-type chert, with five pieces made of silicite from glacial sediments and three pieces made of Krumlovský les-type chert. Flakes significantly outnumber blades. Among the formal tools, only one burin on a silicite blade was found (Fig. 24).

Petr Šmacha

Radostice (k. ú. Radostice u Brna, okr. Brno-venkov) „Cejp“; Radostice 2.

Mladý paleolit. Sídliště. Povrchový sběr. Badatelský výzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos.

Lokalizace: WGS-84: 49.1278225N, 16.4877131E

Dne 20. 8. 2023 byla na základě archeologického deníku majora Lavického autorem zprávy v terénu ověřena poloha paleolitické lokality na katastru obce Radostice.

Major J. Lavický v deníku na str. 107 uvádí (Lavický 1935–1943), že na vrstevnici 310 m ve vzdálenosti 1 km jihovýchodně od kostela v Radosticích, severně od cesty do Ořechova objevil malou paleolitickou stanicí a vyzdvihl zde celkem 22 kusů paleolitické štípané industrie. Dnes se toto místo nachází na vrcholu hřbetu na vrstevnici 313 m. Císařské povinné otisky stabilního katastru 1 : 2 880 – Morava a Slezsko místo uvádějí jako Cegp. Podařilo se mi zde dohledat čtyři kusy patinované štípané

industrií sestávající z čepele z rohovce typu Krumlovský les a tři kusy výrobního odpadu. Níže na svahu směrem k cestě se mi podařilo najít dvě nepatinovaná jádra a u nedalekého křížku vedle polní cesty ležela šipka kultury zvoncovitých pohárů.

Major J. Lavický v deníku dále uvádí, že v roce 1940 našel klínový nůž na dnes již zrušené polní cestě ve vzdálenosti 500 m východně od kostela v Radosticích. Při revizi na tomto místě (polní trať „Dlouhé nad křížem“) se autorovi zprávy podařilo nalézt pouze polotovary ploché neolitické sekerky.

Literatura

Lavický, J. 1935–1943: *Steinzeit [deník]*. Rkp. Uloženo: archiv Ústavu Anthropos, Moravské zemské muzeum, č. AD/28.

Summary

Based on Major J. Lavický's archaeological diary, the location of a Paleolithic site was confirmed in 'Cejp' field (Radostice cadastral area, Brno-Country District). The site is situated 1 km southeast of the church at an elevation of 313 m. The surface survey yielded four pieces of patinated chipped stone industry.

Petr Šmácho

Řícmanice (okr. Brno-venkov)

„Na Štukách“

Paleolit. Ojedinelé artefakty. Povrchový nález. Průzkum. Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos.

Lokalizace: WGS-84: 49.2553383N, 16.6811281E

Při pokusu dohledat podle archeologického deníku majora Lavického jednu ze čtyř poloh s pravěkými nálezy na katastru obce Bílovice nad Svitavou navštívil autor zprávy plošinu vybihajícího hřbítka kóty 373,9 m v trati „Na Štukách“, která se podle mapové aplikace s LIDARem jevila jako příhodné místo pro možné diluviální osídlení. Pod fotovoltaickou elektrárnou na louce značně rozryté od stáda divokých prasat se mi podařilo nalézt reziduum jádra a úštěp s negativem po těžbě, obojí ze silně patinovaného spongolitu. Analogicky podobné nálezy, avšak v hojnějším počtu, jsem našel na nedalekém Hradisku u Obřan, na jižním svahu pod vrcholem kóty 333,7 m a severně proti proudu Svitavy na lokalitě Blansko 2 v trati „Otisky“ („Nad Cihelnou“).

Přestože se místo nálezu nachází již na katastru Řícmanic, nemohu vyloučit možnost, že se jedná o větší z poloh popisovaných majorem J. Lavickým v deníku na str. 5 (Lavický 1935–1943) mezi lokalitami řazenými do katastru Bílovice nad Svitavou. Major J. Lavický mj. píše, že na levém břehu Svitavy a z východu přítékajícím potokem, severně od cesty do Řícmanic jsou dvě polohy s nálezy nacházející se severovýchodním směrem k rozšíření kóty 372 m (podle Topografické sekce 3. vojenského mapování 1 : 25 000 jde o kopec s názvem Nivka 372 m, dnes označovaný jako kóta 373,9 m). První z poloh je mezi pěšinami pod ulicí o rozměrech 30 × 30 m na jižním svahu, druhá o ploše 100 × 100 m mezi pěšinami nad silnicí na jihozápadním svahu. Bohužel z deníku Lavického není zřejmé, co zde přesně našel, neboť v roce 1937 uvádí pouze souhrn nálezů ze všech čtyř poloh na katastru Bílovice nad Svitavou v počtu 64 kusů industrie, a to jak neolitické, tak eolizované, a to ještě s otazníky.

Literatura

Lavický, J. 1935–1943: *Steinzeit [deník]*. Rkp. Uloženo: archiv Ústavu Anthropos, Moravské zemské muzeum, č. AD/28.

Summary

A residual core and a flake with a negative scar, both made of highly patinated spongolite, were discovered in 2023 on the plateau extending from the spot height of 373.9 m in 'Na Štukách' field (Řícmanice cadastral area, Brno-Country District).

Petr Šmácho

Sivice (okr. Brno-venkov)

„Štarcárky“, parc. č. 993/6.

Mladý paleolit. Ojedinelý artefakt. Povrchový nález. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i., inv. č. 5/23-317.

Lokalizace: WGS-84: 49.2051081N, 16.7770953E

Během výstavby komunikací a inženýrských sítí bylo při záchraném výzkumu pod jižními sprašovými svahy polních tratí „Štarcary“ a „Štarcárky“ nalezeno roku 2023 ojedinelé pyramidální pazourkové jádro z období mladého paleolitu alterované ohněm. Z povrchových nálezů jsou z blízkého okolí v minulosti zmiňovány klínky, úštěp a jádro z rohovce typu Krumlovský les z kóty 367 m na poli jižně od tratí „Blažovsko“ a drasadlo s čepelemi a zlomky křídového rohovce jihovýchodně od kóty 367 m (Belcredi 1989).

Literatura

Belcredi, L. (ed.) 1989: *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno-venkov*. Brno: Okresní muzeum Brno-venkov.

Summary

During the construction of roads and utility networks at the Štarcárky site (Sivice cadastral area, Brno-Country District), a unique pyramidal flint core from the Late Paleolithic period, altered by fire, was discovered in 2023 during a rescue excavation below the southern loess slopes of the fields 'Štarcary' and 'Štarcárky'.

Petr Kos

Sušice (k. ú. Sušice u Přerova, okr. Přerov)

„Dílnice“, parc. č. 913/1.

Mladý paleolit. Ojedinelý artefakt. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezu: Muzeum Komenského v Přerově, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.4869642 N, 17.5431433 E

Během povrchové prospekce realizované B. Gibalou v měsíci prosinci 2023 na katastru obce Sušice u Přerova byl nalezen ojedinelý patinovaný artefakt mladopaleolitického stáří (obr. 25). Lokalita se nachází v západní části polohy „Dílnice“. Nadmořská výška v místě nálezu činí 235 m. Jde o polohu situovanou na tzv. Radslavické terase pleistocenního stáří při jižním okraji bečevské části Moravské brány. Artefaktem nalezeným na povrchu ornice bylo škrabadlo na zlomené silně patinované oboustranně retušované čepele. Nástroj byl zhotoven ze silicitu glacienních sedimentů. Dochovaná délka artefaktu činí 73 mm, maximální šířka 29 mm. Dochovaná délka artefaktu činí 73 mm, maximální šířka 29 mm. Tloušťka se pohybuje od 7 do 9 mm. Hmotnost předmětu je 28,42 g. Doklady paleolitického osídlení byly poblíž hrany tzv. Radslavické terasy na levobřeží